

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla V. Peccati venia non datur, nisi correcto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

no relinquendam censeo. Malum perferre, quam malum facere, utique expedit: sed malum perferre, ut re ipsum perdas, an omninò necessum sit, dubito: quantumvis in eam partem proclivis sim, quòd præstat honestè mori, quam cum turpi consensu vivere, & dubiam irati Numinis iram tenere. Ita Peckius, magno & pudendo errore, in quem doctrinæ Theologicæ, inò Christianæ ignorantia miserum protraxit. Moriendum esse potius, inò millies moriendum, quàm vel semel in fornicationem consentire, manifestum est nec ob id dubia Numinis, sed certissima ira timenda. Nam quod in 1. 2. ad q. 71. omnes Theologi docent, ea quæ intrinsicè mala sunt, cujusmodi est mentiri, fornicari, adulterari, & similia, nullo sine operantis bono, nullave circumstantia fiunt licita. In quibusdam tamen mutare circumstantiam aliquam Deus potest, eaque rationè licitum facere, verbi gratia, alienæ rei, vel uxoris usum. Sed eam tenus malitia objecti tollitur, quando nimirum, quæ res aliena fuerat, propria efficitur. Sic Ægyptum Israe-

litæ spoliarunt, Exod. cap. 12. & ad mulierem fornicariam propheta ingressus est. Ose. cap. 1. Cavendum igitur Juris profani studiosis, nè terminos legum sæcularium egressi, ea, quæ Theologorum propria sunt, & sibi ignota, temerè invadentes dubitando, vel arguendo discutere præsumant.

Illud tolerari potest, quod subdit Peckius. Ad leges sæculi quod attinet, existimo necessitatem illam, (extremam famis scilicet) satis esse, ut mulier non puniatur. Nam quod Ulpianus ait, (l. palam. tit. de ritu nupt.) non esse parcendum ei, qui obtentu paupertatis turpem vitam agit, eò spectare videtur, ut venia negetur illi, qui propter paupertatem, quam depellere alio modo honesto potest, libidinis in cœno volutatur. Hujus enim non vera, & inevitabilis, sed conficta & prætexta necessitas est, nullius favore, aut patrocínio digna. l. si fideiussor. §. si necessaria. l. de dic. tit. Qui sarisidare cogant. Surd. decis. 86. n. 8. Gaill. l. 1. obs. 102. Card. Tuschus in litt. N. concl. 19. Barbos. in axioma. 108. n. 2. & 3.

REGVLA V.

Peccati venia non datur, nisi correcto.

1. Hæc regula, ait Dynus, c. un. de schism. in 6. c. legatur. 24. q. 2. concordat cum præcedente, non remittitur peccatum, nisi restituitur abla-

tum, ita hinc non remittitur peccatum, nec peccati poena, nisi interveniat mentalis correctio, id est, animi poenitentia, & cordis contritio.

Hinc

His enim intervenientibus datur peccati venia. Ita *Dynus*, cum quo plerique alii veniæ nomine peccati remissionem, correctionis verò pœnitentiam cordis, seu contritionem intelligunt. In quo sensu doctrina Theologica est, in jure divino fundata. Nobis enim per fidem innotuit, nulli præterquam agnoscenti delictum suum, & detestanti veniam à Deo promissam & preparatam esse, ut patet ex innumeris pœnæ Scripturæ, & Patrum testimoniis apud *Gratianum. de Pœnitentia. dist. 1. & 3. potissimum. V. Caramuel Theologia fundam. n. 759.*

II. Huic igitur interpretationi, si insistere & acquiescere volumus, regula plana est, ut *Canisius* quoque animadvertit. Nemo enim extra baptismum peccati à se commissi veniam obtinere potest, nisi per pœnitentiam, eo modo, quo à Theologis requiritur. Et quia molestum, ac superfluum est, omnes vel etiam multos audire, solius Angelici Doctoris doctrina sufficiat. Impossibile est, inquit, in 3. P. q. 86. art. 2. peccatum actuale mortale sine pœnitentia remitti, loquendo de pœnitentia, quæ est virtus. Cum enim peccatum Dei sit offensa, eo modo Deus peccatum remittit, quo remittit offensam in se commissam. Offensa autem directè opponitur gratiæ. Et paulò post. Ad remissionem offensæ requiritur, ut voluntas hominis sic immutetur, ut convertatur ad Deum cum detestatione offensæ, & proposito emendæ. Ne quis autem existimaret de solo mortali peccato locutum, in artic. 1. q. 77. dicit, Vtrumque peccatum (mortale, & veniale) per

pœnitentiam quidem remittitur, quia per utrumque deordinatur voluntas hominis per immoderatam conversionem ad bonum creatum. Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia, ut scilicet homo actualiter peccatum mortale detestetur, quantum in ipso est, adhibendo diligentiam ad rememorandum singula, ut singula detestetur. Sed hoc non requiritur ad remissionem venialium, Ita *S. Thom.* cui alii Theologi subscribunt.

III. Cæterum correctio, de quâ agimus, ut necessaria ad consequendam veniam duplex est, una formata & perfecta, altera informis, & imperfecta. Perfecta dicitur quam Charitas informat, & vocatur contritio c. *Charitas de pœnit. d. 2. Con. Tr. sess. 14. c. 4.* Imperfecta sine Charitate est, & appellatur Attritio. *Sors in 4. dist. 27. q. 1. art. 1. Caiet. Victoria, & communiter Theologi.* Quomodo autem hæc ad remissionem peccati sufficiat, & quanta illam dignitate perfecta contritio excedat, *V. hic apud Barbosa, & Navarr. in Man. c. 1. n. 33.* à quo bene annotatum est in *Coroll. 2.* plurimum decipi illos, qui putant quemlibet dolorem, & quamlibet pectoris tusionem, & quamlibet prolationem *Miserere mei,* esse contritionem, & sufficere ad condonationem peccatorum lethaliū impetrandam.

IV. Amplianda igitur est Regula & quidem juxta *Peckium 1.* ad peccata venialia pro quibus non datur venia nisi contrito. Nam licet in specie quis non teneatur confiteri peccata venialia, sunt tamen confitenda in genere, dicendo, nos quidem nescire, quod in-

eidem in peccatum aliquod mortale, in multis tamen aliis deliquisse. Quod si verò dubium est, an peccatum sit veniale melius est, ut in specie explicetur. Ita *Peckius* qui, ubi dicit pro venialibus nisi contrito non dari veniam, intelligi debet de Attritione, quam Theologi non contritionem, absolutè, sed contritionem imperfectam appellant. Deinde *Silvestrum* quem citat, & alios DD. qui venialium peccatorum Confessionem in genere requirunt, non de præcepto, sed consilio loqui noveris. 2. extendenda est *Regula* ad delicta non consummata opere externo, & merè interna, seu cogitationes, & consilia prava, c. *Christiana*. 32. q. 5. & *Cogitationis*. tit. de pœn. l. *quis sit fugitivus de adilit. edicto*. in foro interno tamen & conscientie aliter se res habet, ut *Math. 5. v. 28.* de mœchatione cordis à Christo explicatum est. Non habet sanè maritus, cur ad pœnam adulterum vocet, sed habet Deus, cur damnet adulteri, apud quem commisit flagitium, qui concupivit.

3. Amplia ut quantacunque alia bona opera fecerit peccator, illis absque contritione veniam delictorum non consequetur. c. *Tres sunt*. 81. & c. *Mensuram* 86. de pœn. dist. 1. Hanc ob causam baptismum appetentibus non dixit *Petrus Act. 21.* Orate, jejunate, elemosynam date, sed *Agite penitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum*. Contritum qui diceret, nisi ignorantia excusetur, de hæresi argui posset. *Conc. Trid. sess. 14. c. 3. & 4.*

4. Amplia ut in foro externo ad veniam delicti sufficiat, exterior quæ-

dam, vel etiam ficta, aut simulata correctio, qualis sæpè in scholaribus & famulis cernitur, cum pœnam aut supplicium metuunt. Precidens in terram villicus, iniquitatis clamat. Habe patientiam in me, & omnia reddam tibi. Ignoscit dominus, & omne debitum remittit. Simulasse subsecuta inhumanitas docet. Datur itaque veniam, cum apparet, animum à malo recedere, ita ut jam videatur emendatus. 5. Amplia ut *correctus* idem sit, quod *punitus* hoc sensu. Non absolvitur reus nec dimittitur ab humano iudice impunitus, sed pœna illi subeunda est: quo facto recipitur in gratiam, & tractatur ut reip. amicus. V. *Caran. loc. cit.* Nam ut in 3 part. *Summe docuimus* tit. 2. §. 2. dub. 2. Iudicis officium est non suum sed legum arbitrium sequi, nec liberum illi relinquatur (excipe supremos) pœnam legibus constitutam remittere, aut pro libitu minuere. *Diaz. in Pract. crim. c. 146.* At qualis gratia erit, dices cum *Causo* si reus pœnam à jure constitutam jam subiit? R. Nomen veniæ non ubique eodem modo sumendum, sed extendendum est ad quamlibet relaxationem, & dimissionem. Liberatur minimum à carcere, & infestatione adversarii. Præterea in multis, quæ arbitrio iudicis relicta sunt, gratia punitio ni miscetur, levius castigando, quam leges velint. V. *Diaz. l. cit. & Salzedo in Annot.*

V. Contra hæc obicitur 1. cap. *Si illic*. 29. *Cau. 73. q. 4.* ubi *Gelasius Papa ait*, semel in oblatione remissa punitio recidivo dolore (allegunt) redivivo non debet iterari, divinæ scilicet imitatione

F tatione

tatione clementiæ, quæ dimissa peccata in ultionem redire non patitur. Unde sequi videtur, illi qui in idem genus delicti relapsus est, veniam absque correctione impertiendam.

R. Nec culpa semel remissa, nec poena semel inflicta propter illam, reviviscit & infligitur, quod locus citatus edocet, verum pro iterato delicto supplicium iteratur, & novæ culpæ nova poena debetur. Quod verò *Peckius* ex *c. fin. dist. 4. de poen.* allegat. Sicut bona, quæ peccato moriuntur, per poenitentiam reviviscunt ad præmium, sic & mala, quæ per poenitentiam delentur, reviviscunt ad supplicium; quoad posterius hoc, in rigore falsum est. Peccatum enim semel remissum nunquam redit, neque poena illi debita, si semel exhausta est: sed poenæ temporalis, si qua pars remansit, cum aliorum criminum reatu conjungitur & exigitur. Illud quoque admittunt Theologi, peccata redire secundum quid primò quidem quatenus posteriora continent eandem saltem genere malitiam, iidemque bonis hominem privant, & eisdem specie poenis subjiciunt. Deinde verò quia sunt graviora, & majorem poenam merentur propter ingratitude delinquentis, qui præcedentis gratiæ, & condonationis memoriam tam leviter & temerè abiecit. *V. Cominch de Sacram. disp. 2. de effect. Poen. dub. 18. Tanner. de Poenit. d. 6. q. 5. n. 68.*

2. Obicitur illud, quod *S. Greg. Augustino* scribit, & refertur *c. Denique. dist. 4.* eos suo ingenio relinquendos esse, ne pejores fiant, qui diebus Dominicis Quadragesimæ carnibus vescendo

ingurgitant se comestantes usque in mediam noctem. R. Connexio orationis docet, nihil aliud velle, quam consuetudinem, qui resistere absque graviore malo non possumus patienter tolerandam esse: quod manifestè indicant verba illa *Ne peiores fiant*, si à talis consuetudine prohibeantur. Ut enim ait *Salomon Proverb. 30. v. ult.* Qui vehementer emungit, elicit sanguinem.

Ob. 3. Ad Confessionem, & poenitentiam admittuntur etiam illi, qui asserunt se abstinere non posse, *c. Quod quidam. de poen. & remiss.*

R. *Peckius*, quamvis peccator dicens se abstinere non posse, recipiatur ad Confessionem & poenitentiam, non tamen peccatum illi remittitur, sed dum ad Confessionem invitatur, sperat Ecclesia, quod bonis monitionibus inductus tandem resipiscet. In eundem sensum cum pluribus allegatis loquitur *Barbosa*, addens, non esse necessarium ad veram poenitentiam, credere nunquam nos denuò lethaliter peccaturos, sed sufficere odium omnis peccati mortalis, & dolere, quod concipere nequeamus: atque ita non requiri, ut poenitens habeat hujusmodi credulitatem, se non amplius peccaturum mortaliter, sed sufficere ut habeat propositum non amplius peccandi in futurum. Consensit. *Suar. 17. d. 4. sect. 3. Zerola de poenit. c. 7. Regm. l. 5. n. 34. Bonac. disp. 5. sect. 5. pun. 8. & alii DD. communiter.*

Addit insuper *Barb.* recipiendas, & audiendas esse meretrices, non absolvendas tamen, nisi certam emendationem promiserint. Sensus igitur citati capituli est. Etiam eos, qui dicunt se

abstine-

abstinere non posse, ad Confessionem admittendos esse, juxta modum vulgarem loquendi scilicet, quo dicere solemus. Non possum abstinere à carnibus. Non possum comedere pisces, id est, Valdè mihi difficilis est abstinentia illa, & comestio, l. *Nepos. tit. de verb. sign.* Certè qui aliter affectus est, seque affirmat non abstenturum deinceps à consuetudine peccandi, non audiendus in Confessione, sed instruendus, & animandus est, ut deponat falsam opinionem, & pertinaciam: omnia nos posse per divinam gratiam, quæ nulli benè affecto unquam deerit. Impossibilia Deus enim non imperat, ut mox explicavimus. l. *Si quis in gravi. tit. ad Syllan.*

Inst. l. 2. §. Impossibilia. De hered. instit. Cicero in Partitionibus. c. Facta sunt. dist. 4. Concil. Trid. sess. 6. c. 11. Item Canone 18. Castro adv. hares. V. Præceptum. Nav. Man. c. 11. n. 17. Ag. Coninck de Sacram. tom. 2. Disp. 2. dub. 19. n. 154. Vasq. 1. 2. disp. 155. Barb. in axiom. 118. & alii ap. Grat. in c. cit. Facta sunt. suar. l. 1. de legib. c. 9. n. 18. addit, Deum mandare posse, quæ naturæ impossibilia sint, quæ per gratiam facere potest, ut possibilia sint: adeoque omnia Dei præcepta possibilia esse, quam quod per amicum possumus, simpliciter possumus, si amici illius auxilium certum, & paratum est.

REGVLA VI.

Nemo potest ad impossibile obligari.

Hic regulæ consonat, duplex *Juris Civilis*, nimirum 142. Quod nullus esse potest, id ut alicui fieret, nulla obligatio valet efficere, & 144. Impossibilia, nulla obligatio est. Vtramque exponit accuratè Phil. Decius. Nostra autem decerpta videtur, ex c. *fin. de pactis. & c. finali de condition appof. denique c. 1. de iur. iur. in 6. pro cujus faciliore elucidatione memineris, quod impossibile apud I. C. aliud est naturæ, ut digito cælum tangere. §. Si impossibile. Inst. de iur. lib. Aliud juris, quia lex prohibet, ut non alere parentes, rem Sacram sibi usurpare. Aliud pugnantia seu perplexitatis, ut Titius hæres esto, si Cajus erit, & Cajus hæres esto, si Titius erit. Iterum aliud est arbitrium, aliud Casuale, aliud mixtum. Schneidev. §. sub*

conditione Inst. de verb. oblig. VVesenbec. ibid. Sebast. Medic. tr. de casu fortuito. Monet autem Barbof. commodè ad duo genera revocari scilicet impossibile de facto, sub quo impossibilia naturæ & perplexa continentur, & ad imposibile juris, seu de jure cujusmodi est turpe & inhonestum. c. ult. de pactis. c. scitatus. de rescript. Quò fit, ut quamvis difficilia dicantur in jure impossibilia, tamè propriè juxta hanc materiam impossibilia dicuntur, quæ in se infactibilia sunt, & quibus factum, vel jus repugnat: difficilia verò, quæ licet in se factibilia sint, tamen propter defectum hominis fieri non possunt, ut explicat Iureconsultus in §. illud. de verbor. signif. Hæc autem quomodo in conditionibus

F 2 repe-